

Bölüm 2

MÜŞTEREK GİRİŞİMLERDEKİ YATIRIMLAR

Ayşe Nur BUYRUK AKBABA¹

1. GİRİŞ

Müşterek girişimlerdeki yatırımlar; müşterek olarak kontrol edilen faaliyetler, varlıklar ve işletmeler şeklinde sınıflandırılmıştır. Taraflar arasında hazırlanmış olan sözleşmeye göre söz konusu kontrol ve müşterek anlaşma kavramı bu standardın konusunu oluşturmaktadır. Müşterek anlaşma müşterek kontrol hakkını vermektedir. Yapılan anlaşmaya göre taraflara kontrol gücü sağlanmaktadır. İşletmelerin anlaşma gereğince yaptıkları faaliyetler müşterek faaliyet kapsamında mı iş ortaklığı kapsamında mı değerlendirilmesi gerektiğine dair (11) numaralı standartta açıklamalar yapılmıştır.

(11) numaralı standartta yapılan açıklamalar esas alınarak bu çalışmanın ilk bölümünde bazı kavramlar ele alınmış, müşterek anlaşma türleri açıklanmış, müşterek girişim kapsamındaki yatırımlar ele alınmıştır. Son bölümde ise müşterek anlaşmaların muhasebe işlemlerine, standartlara göre nasıl muhasebeleştirilmesi gerektiğine dair bilgilere sayısal örneklere yer verilmiştir.

2. BAZI KAVRAMLAR

Bu bölümde; müşterek anlaşma, müşterek kontrol gibi müşterek girişimlerdeki yatırımlar ile ilgili kavramlara yer verilmiştir.

2.1. Müşterek Anlaşma ve Müşterek Kontrol

Müşterek anlaşma; müşterek kontrole sahip olan birden fazla işletme tarafından ortak bir amacı gerçekleştirmek için yapılan anlaşmadır (Karğın, 2013:307). Müşterek anlaşmanın özellikleri; taraflar sözleşmeye bağlı bir anlaşma ile sınırlandırılması, sözleşmeye bağlı anlaşma ile taraflara anlaşmanın müşterek kontrolü verilmesidir (Özbek ve Eralp, 2017: 69).

Müşterek kontrol, işletmeler arasında yapılan anlaşmaya göre kontrol gücünün paylaşılmasıdır. Kontrol, kontrolü paylaşan tarafların oy birliği ile mutabakat sağlanmasının gerektiği durumlarda söz konusudur (TFRS 11, 10.08.2019).

¹ Doç. Dr., Bitlis Eren Üniversitesi, abuyruk@beu.edu.tr

5. SONUÇ

Müşterek anlaşmalar, birden fazla tarafın üzerinde ortak kontrol gücüne sahip olduğu anlaşmadır. Müşterek anlaşmalar ile ilgili bilgiler, TFRS/IFRS 11 Müşterek Anlaşmalar standardı olan ulusal ve uluslararası muhasebe standardında ele alınmıştır. Ayrıca Büyük ve Orta Boy İşletmeler için de yayımlanmış olan standardın bölüm 11’de ele alınmıştır. Bu standarda göre müşterek girişimlerdeki yatırımlar; müşterek olarak kontrol edilen faaliyetler, varlıklar ve işletmeler olmak üzere sınıflandırılmıştır.

Müşterek anlaşma, işletmelerin anlaşma ile varlıklar üzerinde hakları, borçlardaki yükümlülükleri kapsıyorsa ortak bir faaliyet söz konusudur. Ortak faaliyette işletmeler varlıklarını, borçlarını, ortak faaliyet sonucu hasılatlarını ve giderlerini muhasebeleştirmişlerdir.

İş Ortaklığı söz konusu olduğunda muhasebeleştirilmesinde ise varlık ve borçlar üzerinde ayrı ayrı bir paydan söz edilemeyeceği için net varlıklar üzerinde hak yoktur. İş ortaklıklarındaki pay, katılımcı tarafından bir yatırım olarak raporlar. Bu yatırım bazı muafiyet durumları dışında özkaynak yöntemine göre muhasebeleştirilmektedir. Yayımlanmış olan muhasebe standardına göre yapılan muhasebe işlemleri ile bu işletmelerin finansal raporlamada yol göstericidir. Finansal tablolarda nasıl raporlanması gerektiği konusunda bilgilere yer verilmiştir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde ulusal ve uluslararası muhasebe standartlarında benzer düzenlemelerin yapıldığı görülmüştür. İşletmeler standartta belirtilen açıklamalara göre işlemleri yapması halinde muhasebeleştirilmesi ve raporlanması açısından işletmelere katkı sağlaması mümkündür.

KAYNAKLAR

1. Fındık, H. ve Şentürk F. (2014). “Ortaklık Yatırımlarının IAS/ IFRS’e Göre Finansal Tablolarda Sunulması”, Finans Politik & Ekonomik Yorumlar 2014 Cilt: 51 Sayı: 597, s.73-84.
2. “International Financial Reporting Standards”, <https://www.iasplus.com/en/standards>, (Erişim Tarihi: 10.08.2019).
3. KGK, “BOBİ FRS”, https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/PDF%20linkleri/bobi_frs.PDF, (Erişim Tarihi: 10.08.2019).
4. KGK, “TFRS 11 Müşterek Anlaşmalar”, https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/Türkiye%20Muhasebe%20Standartları/TMSTFRS2018Seti/TFRS/TFRS_11_2018.pdf, (Erişim Tarihi: 10.08.2019).
5. KGK, “TMS/TFRS Seti 2019”, <https://www.kgk.gov.tr/DynamicContentDetail/9182/TMS/TFRS-2019-Seti>, (Erişim Tarihi: 10.08.2019).
6. Kaplanoğlu, E. (2014a). “Türk Hukuku’ndaki İş Ortaklığı Kavramının Muhasebe Standartlarına Uyum Sorunsalı”, Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, C:6, S:2, s. 65-72.
7. Kaplanoğlu, E. (2014b). Müşterek Faaliyet ve İş Ortaklığı Kavramlarının TMS-TFRS kapsamında İrdelenmesi, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 2014/3, s.127-141.
8. Karapınar, A. ve Eflatun A. O. (2017). BOBİ FRS Uygulama ve Yorumları, Gazi Kitabevi, Ankara.

Muhasebe Araştırmaları

9. Karğın, S. (2013). "TFRS 11 kapsamında Müşterek Anlaşmaların Değerlendirilmesi ve Muha-sebeleştirilmesi", Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.18, S.1, s.305-321.
10. Örtten, R., Kaval H. ve Karapınar A. (2017). Türkiye Muhasebe-Finansal Raporlama Standart-ları (TMS-TFRS), Gazi Kitabevi, Ankara.
11. Özbek, A. ve Erman E. (2017). "Joint Venture (Ortak Girişim) Anlařmalarında Konsolidasyon", Articleletter, Winter 2017, s.63-70.
12. Özbirecikli, M., Kıymetli şen İ. ve Tüm K. (2017). Uygulamaya Dönük Örnekli Açıklamalarla BOBİ FRS, Detay Yayıncılık, Ankara.
13. Öztürk, S. (2017). "İşletmeler Arasındaki İttifakların TFRS-11 Müşterek Anlaşmalar Standar-dına Göre Raporlanması", Muhasebe ve Finansman Dergisi, Ocak 2017, ss.113-135.
14. Wiley IFRS 2015: Interpretation and Application of International Financial Reporting Standar-ds, USA, John Wiley & Sons, 2015.